

VELKOMMEN TIL SPORET VED GRAVENDAL

Sporet ved Gravendal er delt i to ruter, - gul tur på 2,5 km og rød tur på 7,5 km, - begge med start på den vestlige parkeringsplads ved Volden på Drejet og begge med fælles forløb et stykke af vejen. God tur!

1 GRÅSTEN SKANSE

Parker bilen på Gråsten Skanse ved Drejet. Skansen er oprindelig et fæstningsværk fra begyndelsen af 1300-tallet anlagt som værn imod Venderne som terroriserede Østersøen. Ved lavvande kan resterne af egepælene stadig ses i havet.

Skansen blev senere befæstet med kanoner i forbindelse med Englandskrigen i begyndelsen af 1800-tallet, hvor Danmark var i alliance med Napoleon. Denne kanonstilling skulle sammen med en tilsvarende kanon stilling på den anden side af Noret - Absalons Skanse - beskytte Ærø mod den engelske flåde.

Gå nu ad landevejen mod Ærøskøbing. På højre hånd ligger Gråsten Nor, der i 1856 blev inddæmmet af Doktor Biering. Mindestenen står i højre vejside. Gråsten Nor er det største sammenhængende lavbundsområde i Fyns Stift.

På venstre hånd passeres marken, hvor den hertugelige gård "Gråsten" i sin tid lå. Gråsten var en del af den hertugelige administrationsenhed på Ærø. Jorden blev solgt på auktion i 1767, og bygningerne blev revet ned i 1780. For inden havde hertugerne nedlagt administrationen og flyttet navnet til "Gråsten Slot" i Sønderjylland.

2 GRAVENDAL OG GRÅSTEN

Der drejes nu til venstre ad Møllesøvej og op mod "Gravendal". Kong Frederik den V, der som slesvigsk hertug i 1750 samlede Ærø og Slesvig under den danske krone, udstykkede i 1767 "Gråsten". Hovedparcellen udgøres i dag af gården "Gravendal", som i den slesvigske periode frem til 1864 oprindeligt hed "Gravenstein". Gården blev opført i 1769 som en firelænget dansk inspireret ejendom. Den 4. juli 1857 udbrændte hele gården. I 1858 opførtes den nuværende trelængede ejendom af J.C. Klestrup, som var landdagsmand i Kiel. Arkitekturen er inspireret af den slesvigske byggestil.

3 UDSIGT OVER MARSTALBUGTEN

På Gravendals gårdsplads går sporet til venstre mellem avlsbygningerne og fortsætter til højre ned igennem haven. Den fantastiske udsigt over Marstalbugten ses på venstre side. Man får hurtigt en forståelse for, hvorfor hertugerne i sin tid valgte at lægge deres beboelse på dette sted.

4 FØLG SPORET MOD HAVET (GUL RUTE)

Fortsæt ligeud af sporet mod havet og drej til venstre tilbage mod start stedet.

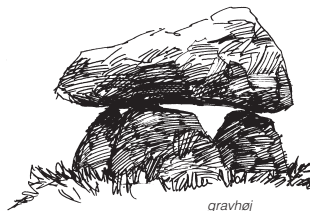
4 GRAVENDALS HAVE (RØD RUTE)

Ved det sydlige hjørne af Gravendals have drejes til højre ad den anlagte sti op langs haven. Her er det muligt at nyde den flotte udsigt til både den fynske og tyske kyst efterhånden som man kommer frem. Sydspidsen af Langeland og Bregninge Kirke på Tåsinge ses tydeligt i klart vejr.

5 DEN ÆRØSKE HØJDERYG

Sporet fortsætter op på toppen af bakken, som også kaldes for den ærøske højderyg. Her lå oprindeligt 11 sten- og langdysser, og det er bare i Rise Sogn!

Da Frederik den VII i 1848 blev konge, var de ærøske landmænd bange for at hans store interesse for udgravninger skulle føre ham til Ærø. Derfor fjernede landmændene en del stendysser, hvor af mange af stenene blev genbrugt

gravhøj

Se efter
den gule folderkasse
- her starter sporet

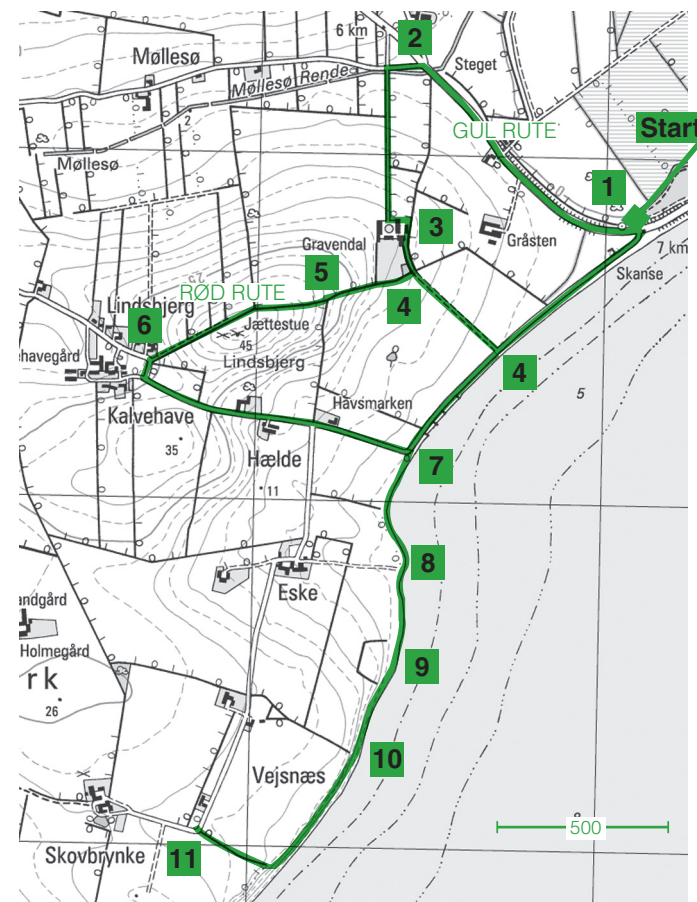
Ruten er på sporet afmærket
med gule trekkanter på pæle

til at bygge diger. Blandt andet muren omkring Rise Kirkegård.

Området har været beboet i flere tusind år og har ændret sig i pagt med de forskellige tidsaldrer. Det nuværende landskab er et kulturhistorisk fredet landbrugsområde. Der er stadig synlige stendysser på højderyggen.

6 OLTIDSMINDER VED LINDSBJERG

Efter et hvil på bænken følges sporet mod Lindsbjerg, hvor der ligger flere oldtidsminder. Det er dels en langdysser med to gravkamre og en dobbelt jættestue fra Bondestenalderen. Højdepunktet på Lindsbjerg blev under 2. Verdenskrig benyttet af tyske besættelsesstyrker som luftmeldepost mod de allierede fly. Sporet fortsætter ned mod Kalvehave, langs med vejen og til venstre helt ned til stranden

7 BOPLADS FRA DEN YNGRE STENALDER

Ved stranden drejes til højre ad sporet langs kysten. Her er det muligt at opleve, hvordan vinden og havet nedbryder kysten, når det stormer. En boplads fra Yngre Stenalder er lokaliseret i området.

8 SANKT ALBERT

Fra parkeringspladsen ved Sankt Albert følges stien videre op langs kysten.

9 FORSVARSANLÆG FRA VIKINGETIDEN

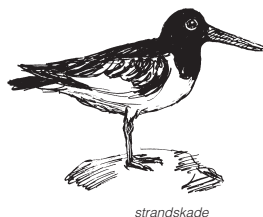
Sankt Albert er et gammelt forsvars anlæg fra Vikingetiden. På stedet blev der i begyndelsen af 1300-tallet opført en kirke. Kirken har aldrig tilhørt noget sogn, men var sandsynligt en kirke for hertugens familie på "Gråsten". Kirken blev indviet til de søfarendes skytshelgen Sankt Albert. På denne baggrund er navnet "Albert" meget udbredt på Ærø. I 1600-tallet hed op mod halvdelen af befolkningen Albert eller Albertsen.

10 NYD UDSIGTEN OP LANGS KYSTEN

Fra Sankt Albert følges sporet op langs kysten. Flere udsigtsbænke er placeret her.

11 VEJSNÆS

Det er muligt at følge sporet enten langs strandkanten eller ad asfalteret vej til højre tilbage til start stedet.

strandskade

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

	Levende hegn		Jorddige
	Skrænt		Sti
	Jernbane		Markvej
	Vej		Gul rute

4 Henvisning til forklaring

Sporet ved Gravendal ligger på sydøstkysten af Ærø ud til Marstal Bugt. Den grønne firkant viser udsnit svarende til rutekortet på indersiderne.

GPS-kordinater til startpunktet: 54.501229°, 10.265405°.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Du er gæst på lodsejerens private ejendomme, og de har åbnet sporet for færdsel til fods. Sporet kan delvis være trampestier, og derfor kan årstiden og planternes vækst påvirke passagen.

SPØRG LODSEJEREN

Lodsejeren vil gerne fortælle om naturen og det historiske landskab. Du er velkommen til at ringe til:

Bent Juul Sørensen, mobil 20 29 25 46

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet.

Projektet har følgende samarbejdspartnere:

Kommunernes Landsfor. · Danmarks Naturfredningsforening
Dansk Skovforening · Friluftsrådet · Landbrugsraadet
Landdistrikternes Fællesråd · Skov- og Naturstyrelsen
Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet
Tekst: Bent Juul Sørensen · Tegninger: Michael Petersen

Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos:
Landbrugsraadet, Axeltorv 3, 1609 København V
Telefon 33 39 40 00 · Fax 33 39 41 61

WWW.SPOR.DK

Sporet ved Gravendal

